

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe

Director IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe

" 10 "

Aliona SARGO
2023

Curriculumul la disciplina
F.07.O.017 Fiscalitate

Specialitatea: **41120 - Impozite și percepere fiscală**
Calificarea: **Contabil**

Aprobat la:

Ședința Consiliului metodic-stiințific al Centrului de Excelență în Economie și Finanțe, proces-verbal nr. 3 din "09" 10 2023

Director adjunct pentru instruire și educație

Angela BOTEZATU

Ședința catedrei "Finanțe", proces-verbal nr. 2 din "11" 09 2023

Șef catedră

Ala ROLLER

Actualizat în baza Planului de învățământ aprobat prin OMEC nr.339, din 18.05.2022:

1. *Claudia PLĂMĂDEALĂ*, profesor discipline economice, grad didactic superior, magistru în economie, IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe
2. *Veronica HERȚA*, profesor discipline economice, grad didactic II, IP Centrul de Excelență în Economie și Finanțe

Recenzenți:

1. Natalia DARANUȚA, contabil-șef „Zimagro-Plus” SRL
2. Larisa CEBAN, auditor public principal, Curtea de Conturi

Adresa Curriculumului în Internet:

<http://edu.gov.md/ro/content/curriculum-invatamintul-profesional-tehnic-postsecundar>

Cuprins:

I. Preliminarii.....	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională	5
III. Competențele profesionale specifice disciplinei	6
IV. Administrarea disciplinei	6
V. Unitățile de învățare.....	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unitățile de învățare	9
VII. Studiul individual ghidat de profesor	9
VIII. Lucrări practice recomandate	10
IX. Sugestii metodologice.....	11
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	12
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	13
XII. Resurse didactice recomandate elevilor	14

I. Preliminarii

Curriculumul disciplinar la **Fiscalitate** este un document normativ și obligatoriu pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de formare profesională 411 Contabilitate și impozite, specialitatea 41120 Impozite și percepere fiscală în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar. Pentru elevii de la specialitatea Impozite și percepere fiscală este una fundamentală, cu implicații directe asupra formării viitorilor specialiști din domeniul dat.

Studierea Fiscalității are un rol foarte important în dezvoltarea economică și socială a unei țări. În primul rând, cunoașterea sistemului fiscal permite elevilor să înțeleagă mai bine cum sunt colectate și cheltuite fondurile publice și cum acestea afectează economia și viața lor de zi cu zi. În plus, studiarea Fiscalității este esențială pentru a dezvolta politici fiscale care să sprijine creșterea economică și reducerea inegalităților sociale. Prin înțelegerea mecanismelor fiscale și a impactului lor asupra economiei și societății, guvernele pot lua decizii informate și bine fundamentate cu privire la impozite, taxe și alte forme de colectare a veniturilor. Responsabilitatea fiscală poate ajuta la dezvoltarea unei culturi a conformității fiscale, în care oamenii înțeleg importanța plății impozitelor și contribuția lor la dezvoltarea comunității și a țării în ansamblu.

Scopul disciplinei. Disciplina Fiscalitate este una teoretică cu aplicații practice în domeniul impozitării. În cadrul acesteia se pune accent pe studiarea noțiunii de impozit, elementelor și funcțiilor lui, principiilor și metodelor de impunere, teoriile economice care vizează problemele fiscalității, precum și metode și tehnici concrete de calculare și achitare a obligațiilor fiscale prevăzute de legislația actuală a Republicii Moldova. Organizarea, conceperea și funcționarea fiscalității conduce la schimbări importante în viața socială, economică și politică. Din această cauză, fiscalitatea trebuie analizată nu numai din perspectivă statică, ci și dinamică. Republica Moldova, pe calea transformărilor în perioada actuală, cât și în perspectiva integrării europene, are de soluționat multiple probleme. În acest context, un rol deosebit în programul de studii îl ocupă reflectarea conceptelor de bază privind: sistemul fiscal al Republicii Moldova și interacțiunea fiscală; administrarea impozitelor și taxelor; evaziunea fiscală; calcularea și stingerea obligației fiscale privind diverse tipuri de impozite și taxe; modul de completare și prezentare a dărilor de seamă fiscale etc.

În procesul de elaborare a curriculumului s-a ținut cont de actele legislative în vigoare la momentul elaborării. Reieșind din dinamismul prevederilor legislative ale sistemului fiscal, politicii fiscale și al mecanismului economic, curriculumul va fi supus completării și actualizării continue.

Curriculumul la disciplina fiscalitate include 5 compartimente: Bazele fiscalității; Impozite și taxe generale de stat; Impozite și taxe locale; Impozite sociale; Regimuri fiscale speciale.

Pentru accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei se recomandă corelarea teoriei cu rezolvarea exercițiilor practice, completarea de formulare de dări de seamă fiscale, lucrul cu legislația fiscală etc. Se va pune accentul pe domeniul de pregătire a elevilor, analiza unor procese referitoare la ajustarea legislației fiscale a Republicii Moldova la cea din spațiul economic european.

Unitățile de curs ce necesită a fi studiate până la demararea procesului de instruire la disciplina Fiscalitate:

U.02.O.004 Bazele legislației;

U.02.O.005 Bazele antreprenoriatului;

U.02.O.008 Dreptul afacerilor;

P.02.O.046 Practica de inițiere în specialitate;

F.04.O.012 Bazele contabilității;
F.05.O.013 Finanțe;
P.04.O.047 Practica de instruire;
S.06.O.019 Contabilitatea activității de exploatare;
P.06.O.048 Practica tehnologică.

Statutul curriculumului. Curriculumul la disciplina Fiscalitate este un document normativ și obligatoriu pentru realizarea procesului de pregătire a specialiștilor în economie din învățământul profesional tehnic postsecundar, care vor activa în cadrul diverselor organizații economice în conformitate cu sarcinile de lucru. Curriculumul este propus ca un document normativ și obligatoriu pentru realizarea procesului de predare-învățare-evaluare la unitatea de curs Fiscalitate în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar și este conceput astfel, încât să permită profesorilor posibilitatea de a-și elabora o strategie eficientă de organizare a demersului educațional în vederea formării la elevi a unor abilități, valori și atitudini corespunzătoare provocărilor și cerințelor pieței muncii din societatea contemporană.

Funcțiile de bază ale curriculumului:

- funcția didactică de desfășurare a procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe acte normative ale procesului de predare-învățare-evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea pe competențe;
- componentă de bază pentru elaborarea strategiei de evaluare și certificare;
- orientare a procesului educațional spre formare de competențe la elevi;
- componentă fundamentală pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare curentă și sumativă.

Beneficiarii curriculumului. Curriculumul este destinat:

- elevilor care își fac studiile la specialitatea „Impozite și percepere fiscală”;
- profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- membrilor comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoașterea rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională

Disciplina Fiscalitate are un rol esențial în formarea specialistului din domeniul Contabilitatea și impozite. Majoritatea unităților de curs de profil economic au la bază conținuturi specifice domeniului fiscalității. Specialistul competent trebuie să posede abilități de calculare și achitare corectă a impozitelor și taxelor în conformitate cu prevederile legislației fiscale. La fel și statutul de contribuabil în orice domeniu impune necesitatea de a cunoaște prevederile legale privind obligațiile sale fiscale. Acestea și alte motive au stat la baza necesității și utilității studierii disciplinei Fiscalitate.

Studiul acestei discipline va contribui la formarea competențelor profesionale de calculare și achitare corectă a impozitelor și taxelor. Cunoștințele și abilitățile obținute pe parcursul studierii Fiscalității vor servi ca fundament pentru formarea profesională a elevilor la așa unități de curs ca:

F.08.O.018 Tehnologii informaționale în contabilitate;
S.08.O.025 Contabilitatea fiscală;

S.08.O.026 Practici contabile de raportare fiscală;
 S.08.A.034 Servicii electronice în fiscalitate;
 S.08.O.035 Fiscalitate internațională;
 P.08.O.049 Practica ce anticipează probele de absolvire;
 Susținerea examenului de calificare sau a lucrării de diplomă.

Unitățile de curs ce urmează a fi studiate oferă elevilor posibilitatea de a face față obligațiilor de contribuabil, de a soluționa probleme și situații profesionale, de a se integra cu succes în activitatea profesională. Atitudinile și comportamentele caracteristice unui contribuabil corect și onest, formate în cadrul acestei unități de curs, vor contribui la desfășurarea unei activități independente și la o carieră de succes.

III. Competențele profesionale specifice disciplinei

Competența profesională din descrierea calificării:

CP2. Organizarea eficientă și rațională a locului și procesului de lucru.
 CP4. Utilizarea tehnologiilor informaționale.
 CP6. Efectuarea calculelor specifice și înregistrarea operațiunilor economice.
 CP7. Întocmirea rapoartelor statistice, declarațiilor fiscale.
 CP9. Dezvoltarea profesională și asigurarea calității lucrărilor efectuate.

Competențele profesionale specifice disciplinei Fiscalitate:

CS 1. Utilizarea limbajului de specialitate specific domeniului fiscalității.
 CS 2. Respectarea și aplicarea prevederilor legislației fiscale.
 CS 3. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor pe diverse categorii de impozite și taxe.
 CS 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale pentru diverse categorii de impozite și taxe.
 CS 5. Aplicarea prevederilor legislației pentru regimurile fiscale speciale de impozitare.

IV. Administrarea disciplinei

Codul	Denumirea disciplinei	Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
			Total	Contact direct		Lucrul individual		
				Prelegeri	Practică/ Seminar			
F.07.O.017	Fiscalitate	VII	120	30	30	60	Examen	4

V. Unitățile de învățare

Nr.	Unități de competență	Unități de conținut/Cunoștințe
I. Aspectele teoretice ale fiscalității 1.1. Conținutul social-economic al impozitelor		
1.	UC 1. Utilizarea limbajului de specialitate specific domeniului fiscalității.	1. Evoluția istorică a impozitelor. 2. Noțiunea, rolul și funcțiile impozitelor. 3. Elementele impozitelor. 4. Principiile moderne și clasice ale impunerii. 5. Criterii de clasificare a impozitelor. 6. Caracteristica impozitelor directe și indirecte.
1.2. Procedura fiscală		

2.	UC 1. Utilizarea limbajului de specialitate specific domeniului fiscalității.	1. Noțiunea de impunere. Conținut, etape și acte prealabile. 2. Constatarea și evaluarea obiectului impozabil. 3. Determinarea cuantumului impozitelor. 3.1. Impunerea în cote fixe. 3.2. Impunerea în cote procentuale. 4. Metode de percepere a impozitelor.
1.3. Sistemul fiscal		
3.	UC 2. Respectarea și aplicarea prevederilor legislației fiscale.	1. Evoluția istorică a serviciului fiscal autohton. Reforma fiscală. 2. Legislația fiscală. 3. Sistemul de impozite și taxe. 4. Administrarea fiscală și organele de administrare fiscală.
II. Impozite și taxe generale de stat 2.1. Impozitul pe venit		
4.	UC 3. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind impozitul pe venit. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale pentru diverse categorii de impozite și taxe.	1. Esența, evoluția și particularitățile actuale privind impozitul pe venit. 2. Elementele impozitului pe venit. 3. Scutiri și deduceri. 4. Calcularea și achitarea impozitului pe venit de către persoanele fizice. 5. Modul de calculare și achitare a impozitului pe venit a persoanelor juridice. 6. Reținerea impozitului la sursa de plată. 7. Declarația fiscală privind impozitului pe venit.
2.2. Taxa pe Valoarea Adăugată		
5.	UC 5. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind TVA. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale privind impozitul pe venit.	1. Noțiuni și elemente privind TVA. 2. Livrări scutite de TVA. 3. Înregistrarea subiectului impozabil cu TVA. 4. Determinarea obiectului, calcularea obligației fiscale. 5. Prezentarea declarației fiscale cu privire la TVA.
2.3. Accize		
6.	UC 6. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind accizele. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale privind accizele.	1. Elementele accizelor. 2. Înregistrarea subiecților impozabili cu accize. 3. Modul de calculare și termenele de achitare a accizelor. Restituirea accizelor. 4. Declarația și administrarea accizelor.
2.4. Taxe rutiere		
7.	UC 7. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind taxele rutiere.	1. Taxa pentru folosirea drumurilor de către posesorii de autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova; 2. Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către posesorii de autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova (vinieta); 3. Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe axă sau ale căror dimensiuni depășesc limitele admise; 4. Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru efectuarea lucrărilor de construcție și montaj;

		5. Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea publicității exterioare; 6. Taxa pentru folosirea zonei de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere.
2.5. Taxe vamale. Alte impozite și taxe generale de stat		
8.	UC 8. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind taxele vamale, impozitul privat, impozitul pe avere.	1. Modul de calculare și achitare a taxelor vamale și a taxelor pentru procedura vamală. 2. Determinarea valorii în vamă a mărfurilor. Facilități tarifare. 3. Impozitul privat. 4. Taxele de stat. 5. Impozitul pe avere.
III. Impozite și taxe locale		
3.1. Impozitul pe bunurile imobiliare		
9.	UC 9. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind impozitul pe bunurile imobiliare. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale privind impozitul pe bunurile imobiliare.	1. Subiecții și obiectivele impunerii și baza impozabilă a bunurilor imobiliare. 2. Evaluarea și reevaluarea bunurilor imobiliare în scopul impozitării. 3. Cotele, modul de calculare și termenele de achitare a impozitului pe bunurile imobiliare a persoanelor fizice. 4. Particularitățile calculării impozitului pe bunurile imobiliare a persoanelor fizice. 5. Impozitul funciar. 6. Facilități privind impozitul pe bunurile imobiliare.
3.2. Taxele locale		
10.	UC 10. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind taxele locale. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale privind taxele locale.	1. Taxa pentru amenajarea teritoriului. 2. Taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale. 3. Taxa de amplasare a publicității. 4. Taxa de aplicare a simbolicii locale. 5. Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială. 6. Taxa de piață. 7. Taxa pentru cazare. 8. Taxa balneară. 9. Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători. 10. Taxa pentru parcare. 11. Taxa pentru dispozitivele publicitare. 12. Taxa de la posesorii de câini. 13. Taxe de parcaj. 14. Taxa de salubritate.
3.3. Taxele pentru resursele naturale		
11.	UC 11. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind taxele pentru resurse naturale. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale privind taxele pentru resurse naturale.	1. Taxa pentru apă. 2. Taxa pentru extragerea minereleor utile. 3. Taxa pentru folosirea subsolului.
IV. Impozite sociale		

12.	UC 12. Determinarea obligațiilor fiscale a contribuabililor privind contribuția de asigurări sociale și prima de asigurare medicală obligatorie. UC 4. Completarea formularelor de dări de seamă fiscale privind contribuția de asigurări sociale și prima de asigurare medicală obligatorie.	1. Asigurările sociale de stat. 2. Calculul și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii. 3. Tipurile drepturilor și veniturilor din care nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii. 4. Sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală. 5. Modul de calculare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală. Polița de asigurare medicală.
V. Regimuri fiscale speciale		
13.	UC 5. Aplicarea prevederilor legislației pentru regimurile fiscale speciale de impozitare.	1. Specificul impozitării zonelor economice libere. 2. Patenta de întreprinzător. 3. Impozitarea parcurilor IT. 4. Întreprinzătorii individuali. 5. Alte categorii de contribuabili.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unitățile de învățare

Nr.	Unități de învățare	Total	Contact direct		Lucrul individual
			Teoretice	Seminare/ Practice	
I.	Aspectele teoretice ale fiscalității	20	6	6	8
1.1.	Conținutul social-economic al impozitelor	6	2	2	2
1.2.	Procedura fiscală	8	2	2	4
1.3.	Sistemul fiscal	6	2	2	2
II.	Impozite și taxe generale de stat:	62	16	14	32
2.1.	Impozitul pe venit	18	4	4	10
2.2.	Taxa pe Valoarea Adăugată	18	4	4	10
2.3.	Accize	12	4	2	6
2.4.	Taxe rutiere	6	2	2	2
2.5.	Taxele vamale. Alte impozite și taxe generale de stat.	8	2	2	4
III.	Impozite și taxe locale:	28	6	6	16
3.1.	Impozitul pe bunurile imobiliare	10	2	2	6
3.2.	Taxele locale	10	2	2	6
3.3.	Taxele pentru resursele naturale	8	2	2	4
IV.	Impozite sociale	6	2	2	2
V.	Regimuri fiscale speciale	4	0	2	2
	Total	120	30	30	60

VII. Studiul individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termen de realizare
II. Impozite și taxe generale de stat			

Impozitul pe venitul persoanelor fizice.	Portofoliul. Fișa personală de evidență a veniturilor. Referat la tema Impozitul pe venit în alte state.	Corectitudinea completării formularului și a calculelor. Conținut logic, corespunzător, original. Impactul informațional, formularea concluziilor.	Săptămâna 4
Completarea facturii fiscale.	Portofoliul. Factura fiscală. Referat la tema TVA în alte state.	Corectitudinea completării formularului și a calculelor. Conținut logic, corespunzător, original. Impactul informațional, formularea concluziilor.	Săptămâna 5
Modul de calculare și achitare a accizelor.	Exercițiu. Referat la tema Accize în alte state.	Corectitudinea interpretării legislației fiscale și a calculelor. Coerența și logica expunerii. Conținut logic, corespunzător, original. Impactul informațional, formularea concluziilor.	Săptămâna 6
III. Impozite și taxe locale			
Impozitul pe bunurile imobiliare.	Studiu de caz. Impozitul pe bunurile imobiliare în localitatea mea.	Modalitatea de prezentare și corectitudinea informației. Apelarea la exemple practice.	Săptămâna 9
Taxele locale.	Studiu de caz. Taxele locale în localitatea mea. Completarea formularului dării de seamă TL 13.	Modalitatea de prezentare și corectitudinea informației. Interpretarea legislației fiscale.	Săptămâna 10

Studiile individuale pot fi încărcate pe platforme online, inclusiv Google Classroom.

VIII. Lucrări practice recomandate

Lucrările practice se vor realiza în cadrul lecțiilor practice. Elevii vor elabora un portofoliu unde se vor include formularele de dări de seamă fiscale. Portofoliul la fiscalitate va conține următoarele elemente obligatorii:

- Pagina de titlu (va conține denumirea instituției, catedra, titlul, datele despre elev și profesor)
- Separatoare pe unități de conținut (Vedeți temele în tabelul de mai jos)
- La fiecare unitate de conținut formularele de documente respective (la fel indicate în tabelul de mai jos):

Nr.	Unitatea de conținut	Denumirea formularului	Numărul de exemplare
1.	Impozitul pe venit	CEREREA angajatului privind acordarea scutirilor la impozitul pe venit reținut din salariu	1
		FIȘA PERSONALĂ de evidență a veniturilor sub formă de salariu și a altor plăți efectuate de către patron în folosul angajatului, precum și a impozitului pe venit reținut din aceste plăți	3
		(Forma CET18) Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală	2

2	Taxa pe Valoarea Adăugată	(Forma TVA12) Declarația privind TVA	1
		Model (Specimen) de factură fiscală	2
3	Accize	(Forma ACZ09) Declarația privind accizele	1
4.	Impozitul pe bunurile imobiliare	(Forma BIJ17) Calculul Impozitului pe bunuri imobiliare	1
5.	Taxele pentru resursele naturale	(Forma TRN 21 Darea de seamă la taxele pentru resurse naturale	1
6.	Taxele locale	(Forma TL13) Darea de seamă pe taxele locale	1
7.	Impozite sociale	(Formularul IPC 21) Darea de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate.	1

În cadrul lecțiilor practice elevii vor rezolva exerciții, studii de caz cu calcularea diverselor categorii de obligații fiscale și completarea formularelor dărilor de seamă aferente acestora. Profesorul poate include sau exclude alte formulare de dări de seamă fiscale relevante.

IX. Sugestii metodologice

Formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor poate fi realizată prin organizarea eficientă a procesului instructiv-educativ. Aceasta vizează în primul rând selectarea adecvată a metodologiei adecvate a metodologiei de instruire și formare.

Tehnologii didactice aplicate în procesul instructiv-educativ vor fi indicate explicit în proiectele didactice elaborate de fiecare profesor în funcție de nivelul de pregătire și progresul demonstrat atât de grupa de elevi în ansamblu, cât și de fiecare elev în parte.

Setul de metode și tehnologii didactice aplicate de profesor în predarea unității de curs se vor axa pe particularitățile unității de curs, pe aspectele motivaționale ale elevului, pe accesibilitatea însușirii cunoștințelor și a formării de atitudini.

În procesul didactic profesorul va utiliza mai multe metode și strategii didactice: exercițiile de spargere a gheții; brainstormingul; proiectul; lectura anticipativă; cvintetul; problematizarea; portofoliul; lucru în grup; lucrul individual; predarea reciprocă; diagrama Venn; dezbateră; studiul de caz; SINELG; exercițiul etc.

În contextul digitalizării procesului educațional vor fi valorificate instrumentele Google. Studiile individuale pot fi încărcate pe platforme online, inclusiv Google Classroom. La fel va fi activ utilizată pagina web a Serviciului Fiscal de Stat, Legislația fiscală și formularele de dări de seamă fiscală.

Considerarea elevului ca subiect al activității instructiv – educative și orientarea acestuia spre formarea competențelor specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- rezolvarea de aplicații practice care să permită, pe de o parte, exersarea noțiunilor specifice și construirea unor exemple pentru noțiunile însușite, iar pe de altă parte, rezolvarea unor situații problemă;
- crearea de situații-problemă în contextul cărora elevii să participe la exerciții de cunoaștere și de autocunoaștere;
- realizarea unor observații, studii de caz, elaborarea de proiecte și portofolii, individual și în grupuri de lucru;

- utilizarea unor strategii didactice care să permită alternarea formelor de activitate (individuală, în perechi și în grupuri mici);
- utilizarea calculatorului, a tehnologiei informației și comunicației, a resurselor Internet în activitatea didactică în calitate lor de mijloace moderne de instruire;
- folosirea unor activități de învățare care să conducă la consolidarea unor deprinderi de ordin cognitiv cum sunt: analiza, sinteza, compararea, clasificarea, estimarea, rezumarea;
- dobândirea competențelor de comunicare adecvată în spațiul social-economic.

Cadrul didactic va stabili coerența dintre competențele specifice disciplinei, activitățile și resursele de învățare, mijloacele și tehnicile de învățare.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Ca și în cazul altor unități de curs, se consideră că și pentru disciplina „Fiscalitate”, se vor aplica cele 3 forme de evaluare principale: *inițială, formativă* (curentă) și *sumativă (finală)*.

Pentru evaluarea scrisă vor fi elaborate teste, fișe, exerciții etc., care au drept scop dezvoltarea la elevi a capacităților de sinteză și de sistematizare a cunoștințelor.

La seminare, lecții practice va fi utilizată evaluarea verbală, scrisă, rezolvarea exercițiilor, studii de caz, evaluarea online cu ajutorul diverselor platforme educaționale etc. În contextul digitalizării procesului educațional vor fi valorificate diverse aplicații și platforme: Google forms, Kahoot, Mentimeter, Testmoze, Quizziz, LearningApps, etc.

Pentru evaluarea scrisă vor fi elaborate teste, fișe, eseul, referate etc, care au drept scop dezvoltarea la elevi a capacităților de sinteză și de sistematizare a cunoștințelor. Cursul se finalizează cu examen. Nota finală se va stabili în proporție de 60% reușita curentă și 40% nota de la examen.

Un loc important în procesul de evaluare îi va reveni evaluării studiului individual al elevului, care se va desfășura conform unui grafic stabilit și unei tematici prestabilite prin prezentul curriculum.

Categorii de produse și procese pentru măsurarea competenței. Criterii de evaluare a produselor:

Nr. crt.	Categorii de produse și procese pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1	Formulare de documente elaborate. Portofoliul.	Corespunderea termenilor de referință; Corespunderea sarcinilor; Corespunderea standardelor și normativelor în vigoare; Corectitudinea calculelor; Fundamentarea deciziilor; Completitudinea setului de documente; Ținuta lingvistică; Respectarea termenilor de elaborare.
2	Studiu de caz.	Corectitudinea interpretării studiului de caz propus; Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora; Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat; Corectitudinea lingvistică a formulărilor; Utilizarea adecvată a terminologiei fiscale;

		Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz; Punerea în evidență a subiectului, problematicii și formularea acesteia; Capacitatea de analiză și de sinteză a documentelor, adaptarea conținutului; Originalitatea studiului, a formulării și a realizării; Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz.
3	Proiect elaborat.	Validitatea proiectului; Gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă; Completitudinea proiectului; Structura proiectului; Acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor; Calitatea materialului folosit în realizarea proiectului, varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate; Creativitatea și gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei.
4	Exercițiul sau problema rezolvată.	Înțelegerea enunțului exercițiului; Corectitudinea formulării ipotezelor; Corectitudinea raționamentelor; Corectitudinea testării ipotezelor; Corectitudinea strategiei rezolutive; Corectitudinea rezultatelor. Modul de prezentare și interpretare a rezultatelor.
5	Argumentarea.	Correspondența formulărilor temei; Selectarea și structurarea logică a argumentelor în corespundere cu tezele puse în discuție; Apelarea la propria experiență în argumentarea tezelor puse în discuție; Utilizarea unui limbaj adecvat și bogat, respectarea normelor literare.
6	Referat.	Respectarea termenului de prezentare; Conținut logic, corespunzător, original; Impactul informațional; Actualitatea datelor; Surse bibliografice cercetate; Tehnoredactarea; Formularea concluziilor.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Cerințe față de sălile de curs	
Pentru orele teoretice	Sală de studii Proiector multimedia, ecran, calculator, conexiune la internet.
Pentru orele practice	Sală de studii Proiector multimedia, ecran, calculator, conexiune la internet, laptop, smartphone.

XII. Resurse didactice recomandate elevilor

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplar e
I. Acte normative			
1.	Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163-XIII din 24.04.1997. Republicat: MO, ediție specială din 08.02. 2007	https://sfs.md/ro/pagina/codul-fiscal	nelimitat
2.	Legea bugetului de stat pe anul 2023	https://mf.gov.md/ro/content/bug-etul-de-stat-2023-0	nelimitat
3.	Legea Bugetului Asigurărilor Sociale de Stat 2023	legis.md	nelimitat
4.	Legea Fondului Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală 2023	legis.md	nelimitat
5.	Legea cu privire la tariful vamal	https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127866&lang=ro#	nelimitat
6.	Codul Vamal al Republicii Moldova	https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136158&lang=ro#	nelimitat
II. Lucrări științifice			
1.	BOȘCANEANU, Nadejda. Fiscalitate (suport de curs) pentru elevii CNC, anul IV, specialitatea "Contabilitate", Acad. de Studii Econ. a Moldovei, Colegiul Național de Comerț al ASEM, Cat. „Finanțe și Contabilitate” [Carte tipărită]. - Chișinău : ASEM, 2012. - 158 p.. - Bibliogr.: p. 154-158. - ISBN 978-9975-75-623-5.	Biblioteca CEEF	5 ex.
2.	GOLBAN, Olga. Completarea notelor de informare privind veniturile achitate și impozitul pe venit reținut pentru anul 2015. Contabilitate și audit : revistă practico-științifică pentru contabili, manageri, funcționari fiscali, auditori = Buhgalterskij ucăt i audit. - 2015. - Nr. 12. - P. 8-13. ISSN 1813-4408.	Biblioteca CEEF	2 ex.
3.	HÎNCU, Rodica. Metode și tehnici fiscale: Curs universitar. Chișinău: Dep.Ed.-Poligr. al ASEM., 2005. -261 p. Bibliogr. p. 258-261. - ISBN 9975-75-315-9.	Biblioteca CEEF	10 ex.
4.	SECRIERU, A., DRAGOMIR, (Rotaru) L., PETROAIA, A. Impozitele și taxele locale: Ghidul autorităților publice locale. Progr. Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI), Progr. Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de	Biblioteca CEEF	25 ex.

	Gen și Abilitatea Femeilor (UN Women). - Chișinău: S. n., 2016 (Tipogr. "Bons Offices"). - 108 p. ISBN 978-9975-87-076-4.		
5.	STRATULAT, Oleg. Impozitele directe Chișinău: Evrica 2004.	Biblioteca IP CEEF	1 ex.
6.	PLĂMĂDEALĂ, Claudia. Curs rezumativ de lecții la Fiscalitate, Copyright CFBC, 2023	Biblioteca CEEF, electronic pe classroom	nelimitat
7.	ȚURCANU, Șefan. Noutățile fiscale ale anului 2015 / Ștefan Țurcanu, Corina Bulgac // Simpozionul științific al tinerilor cercetători. Ediția a 13-a (24-25 aprilie 2015). - Chișinău, 2015. - Vol. 2. - P. 147-148. ISBN 978-9975-75-749-2.	Biblioteca CEEF	5 ex.
III. Alte surse de informații			
1.	Manualul privind deservirea contribuabililor Serviciul Fiscal de Stat, 13.10.2022	https://sfs.md/ro/document/manualul-privind-deservirea-contribuabililor	nelimitat
2.	Ghidul contribuabilului începător, 24.03.2022	https://sfs.md/ro/document/ghidul-contribuabilului-incepator-aspecte-fiscale	nelimitat
3.	Ghidul utilizatorului e-factura, 2022	https://sfs.md/ro/document/ghidul-utilizatorului-si-e-factura	nelimitat
4.	Ghidul privind achitarea impozitelor și taxelor prin intermediul serviciului MPay și serviciului electronic „Achitarea on-line a impozitelor și taxelor de către persoanele fizice cetățeni”, 22.06.2021	https://sfs.md/ro/document/ghidul-privind-achitarea-impozitelor-si-taxelor-prin-intermediul-serviciului-mpay-si-serviciului-electronic-achitarea-on-line-a-impozitelor-si-taxelor-de-catre-persoanele-fizice-cetateni	nelimitat
5.	Carta contribuabilului	https://sfs.md/ro/document/carta-contribuabilului	nelimitat
6.	Aspecte privind achitarea impozitului pe bunurile imobiliare și/sau funciar, 02.06.2022	https://sfs.md/ro/document/aspecte-generale-privind-impozitul-pe-bunurile-imobiliare-si-sau-impozitul-funciar	nelimitat
7.	Manualul privind deservirea contribuabililor, 13.10.2022	https://sfs.md/ro/document/manualul-privind-deservirea-contribuabililor	nelimitat